سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۳، آذر ۱۴۰۳، ۷۵۰-۷۴۹

کاربرد روش کیفی شناخت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها در ارزشیابی برنامه ملی پیشگیری از خودکشی

Application of the Qualitative Method to Identify the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats in the Evaluation of the National Suicide Prevention Program

محسن رضائیان[۱]

Mohsen Rezaeian

واژه انگلیسی اختصاری اس. دبلیو. او. تی (SWOT) به ترتیب بیانگر نقاط قوت (Strengths)، ضعف‌ها (Weaknesses)، فرصت‌ها (Opportunities) و تهدیدها (Threats) می‌باشد. زمانی از تجزیه و تحلیل SWOT استفاده می‌شود که پژوهشگران، نیاز به استفاده از یکی از روش منظم کیفی برای تجزیه و تحلیل علمی نقاط قوت، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای مرتبط با یک موضوع یا برنامه مشخص داشته باشند. این موضوع یا برنامه مشخص، می‌تواند در زمینه‌های گوناگون زندگی بشر، نظیر تجارت، آموزش، سیاست و سلامت عمومی باشد (۱).

برای نمونه، تاکنون از این روش منظم کیفی برای تجزیه و تحلیل علمی نقاط قوت، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای مرتبط با برنامه‌های پیشگیری از خودکشی، استفاده به عمل آمده است (۳، ۲). برای این‌که از این تکنیک به بهترین نحو استفاده شود، می‌توان آن را در گروه‌های بحث متمرکز (Focus group discussion)، به مرحله اجرا در آورد. یک گروه بحث متمرکز معمولاً شامل چهار تا ده نفر از افراد صاحب نظر در یک زمینه‌ی خاص است (۴).

انجام موفق یک گروه متمرکز نیاز به یک هماهنگ‌کننده (Coordinator) قوی همراه با یک تا دو دستیار دارد که به دقت جریان بحث گروهی را ایجاد و آن را هدایت می‌نمایند. آن‌ها، همچنین در طی جلسه تمام صحبت‌ها و واکنش‌های شرکت‌کنندگان به موضوع مورد بحث را با کسب اجازه از آن‌ها، ثبت و ضبط می‌نمایند (۴).

در بهترین حالت، بهتر است که هماهنگ‌کننده و یا یکی از دستیاران وی، یک سخنرانی انگیزشی کوتاه پیرامون موضوع یا برنامه مورد نظر را طراحی نمایند. معمولاً در ابتدای جلسه، پس از اینکه اعضاء گروه به یکدیگر معرفی شدند، این سخنرانی ارائه می‌گردد که در آن ابتدا هدف از برگزاری گروه و قوانین اجرای آن تشریح می‌گردد. سپس، با ذکر یک یا دو سؤال انگیزشی مشخص، اعضاء گروه تشویق به ارائه نقطه نظرات خود می‌گردند (۴).

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
کد پستی: ۷۷۱۸۱۷۵۹۱۱، تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-09-06]

[DOI: 10.61186/jrums.23.9.749]

بهتر است که برنامه زمان‌بندی گروه ،حداکثر دو ساعت در نظر گرفته شود و هماهنگ‌کننده و دستیاران وی سعی نمایند تا تمامی افراد شرکت کننده در گروه، نقطه نظرات خود را بدون هیچ گونه ناراحتی، ترس و ابهامی، بیان نمایند. گروه، زمانی به بهترین حالت کارکردی خود می‌رسد که افراد نه تنها به یکدیگر اعتماد پیدا کرده، بلکه با یکدیگر پیرامون سؤال مطرح شده، بحث نمایند (۴).

نکته بسیار بارز استفاده از این تکنیک در آن است که شما می‌توانید پس از جمع‌بندی نقطه نظرات تمامی شرکت کنندگان، و با کمک آن‌ها به استراتژی‌های عملیاتی دست یابید که سبب می‌شود برنامه مورد نظر، با کارآیی بالاتری به مرحله اجراء درآید. البته باید به این نکته مهم هم توجه داشت که در مواردی ممکن است بحث‌های گروهی به حاشیه رفته و یا احساسات شرکت‌کنندگان بیشتر از حد برانگیخته شود. در چنین حالتی، هماهنگ‌کننده و دستیاران وی باید با استفاده از روش‌های شناخته شده، تمام تلاش لازم را به عمل آورده تا جریان بحث به شیوه صحیح خود، باز گردد (۴).

راقم این سطور، اخیراً در یکی از استان‌های کشور و با بهره‌گیری از یک تیم متخصص و در چند جلسه بحث گروهی متمرکز، مشکلات برنامه ملی پیشگیری از خودکشی با ذی‌نفعان متعدد نظیر همکاران دانشگاه علوم پزشکی، بهزیستی و آموزش و پرورش را با استفاده از روش SWOT مورد بررسی قرار داده است. تقریباً در تمام جلسات، جریان بحث به خوبی پیش رفت و شرکت‌کنندگان پس از آشنایی اولیه با برنامه ملی پیشگیری از خودکشی، با صداقت هر چه تمام‌تر، نظرات خود را پیرامون این برنامه اعلام نمودند. این امیدواری وجود دارد که انشاالله نتایج این مطالعه بسیار مهم همراه با متدولوژی مورد استفاده در آن، به زودی منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

References

1. Teoli D, Sanvictores T, An J. SWOT Analysis. 2023 Sep 4. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan–. PMID: 30725987.

2. Liu J. Need to establish a new adolescent suicide prevention programme in South Korea. *Gen Psychiatr* 2020; 33(4): e100200.

3. Rihmer Z. Recognition and treatment of suicidal adults - A SWOT analysis of the present status of our knowledge. *Suicidology Online* 2017; 8:6.

4. Rezaeian M. The art of education and research in small groups. *JRUMS* 2021.

ارجاع: رضائیان م. کاربرد روش کیفی شناخت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها در ارزشیابی برنامه ملی پیشگیری از خودکشی . *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، سال ۱۴۰۳، دوره ۲۳ شماره ۹، صفحات: ۷۵۰-۷۴۹.

Citation: Rezaeian M. Application of the Qualitative Method to Identify the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats in the Evaluation of the National Suicide Prevention Program . *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2024; 23 (9): 749-50. [Farsi]

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-09-06]

[DOI: 10.61186/jrums.23.9.749]

CCBY-NC.4.0 DEED